

<https://hstryres.uz/journal/index.php/makro>

2025, № 5 (11)

ISSN-3030-3761

ТАРИХИЙ ТАДҚИҚОТЛАР
Илмий журнали

ИСТОРИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
Научный журнал

HISTORICAL RESEARCHES
Scientific journal

ТОШКЕНТ-2025

ТАРИХИЙ ТАДҚИҚОТЛАР
ИСТОРИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
HISTORICAL RESEARCHES

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети

Бош муҳаррир ўринбосори:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief editor:

Шакиров Иляс Рахимзянович
т.ф.ф.д., (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
EDITORIAL BOARD

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори, профессор, Академик
Ўзбекистон Миллий университети
Сулейманов Рустам Хамидович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Муминов Алишер Гаффарович
Сиёсий фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Зуев Андрей Сергеевич
тарих фанлари доктори, профессор
Новосибирск Давлат университети
Ишанхуджаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Холиқулов Ахмад Баймаҳаматович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Габриэльян Софья Ивановна
тарих фанлари доктори, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Убайдуллаева Барно Машрабжоновна
тарих фанлари доктори, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Очилдиев Файзулла Бобоқулович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Саидбобоев Зокиржон Абдукаримович
тарих фанлари номзоди, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Азизов Илдар Рафаэлович
тарих фанлари доктори (DSc)
Бизнес ва тадбиркорлик олий мактаби

Сиддиқов Равшан Бердимуратович
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Тухтабеков Козимбек Азимбекович
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Бабабеков Акбар Давурбаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети
Баҳранов Шерзод Таштурсунович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Жамоат ҳафсизлиги университети
Алиазарова Дилдора Валишеровна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Холиқулова Шахноза Боймуҳаммадовна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Навотий Давлат педагогика институти
Нормуродов Дилмурод Раҳматуллаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Абдулаева Нигора Санжаровна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Америка технологиялар университети
Тоғаев Жасур Эркинович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Усаров Умид Абдумавлянович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Эгамбердиева Гузаль Акрамжоновна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети
Эшқувватов Бобир Валикул ўғли
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети

Контакт редакции журнала
Город Ташкент, улица Мирзо Голиба,
Исторический факультет
Национального Университета
Узбекистана имени Мирзо Улугбека
Web: <https://hstryres.uz/journal/>
E-mail: I.Shakirov91@mail.ru
Тел: +998900382203

Contact Editors of journal
Tashkent city, street of Mirzo Golib,
Faculty of history of the National
university ofUzbekistan named after
Mirzo Ulugbek
Web: <https://hstryres.uz/journal/>
E-mail: I.Shakirov91@mail.ru
Phone: +998900382203

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1	Абдукаримова Мадинабону Ирисмухаммад кизи ИСТОРИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ СОЮЗОВ РАБОТНИКОВ ПЕЧАТНОГО ДЕЛА	4
2	Abdunosirova Ozodaxon Botirjon qizi AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA YUQUMLI KASALLIKLARGA QARSHI KURASH	9
3	Anarbayev Abdulxamidjon Anarbayevich, Oynazarov Xoliyor Gaimnazarovich, Bekmirzayev Islomjon Ibroxim o'g'li G'OVASOY HAVZASI PETROGLIFLARI	15
4	Вайсова Нодирабегим Авазовна ИСТОРИЯ СОГДА И СОГДИЙЦЕВ В ТРУДАХ АКАДЕМИКА Ю. Ф. БУРЯКОВА	33
5	Begimqulova Laylo Mashrabjonovna TEMURIYLAR DAVLATINING BARQARORLIGIDA MIRONSHOH SULTONNING TUTGAN O'RNI	42
6	Begimqulova Laylo Mashrabjonovna, Yigitaliyeva Shahzoda Shavkatjon qizi XONZODA BEGIM – TEMURIYLAR DAVRINING SIYOSIY FAOL AYOLI	47
7	Egamberdiyeva Turgunoy Ahmadjanovna, Abdunosirova Ozodaxon Botirjon qizi SAROYMULKXONIMNING MADANIY-MA'RIFIY FAOLIYATI	54
8	Israilov Nodir Rahimjonovich AMIR TEMUR VA SULTON BOYAZID MUNOSABATLARI MARI ARUE VOLTER TALQINIDA	60
9	Матхоликов Қахрамонжон Абдукодирович ЎЗБЕКИСТОНДА КИРИШ ТУРИЗМИ ШАКЛЛАНИШНИНГ ТАРИХИЙ ТАҲЛИЛ	66
10	Муртазаева Рахбар Хамидовна ТОЛЕРАНТНОСТЬ КАК НЕОТЪЕМЛЕМЫЙ ПРИНЦИП МУЛЬТИКУЛЬТУРАЛИЗМА В УЗБЕКИСТАНЕ	76
11	Normurodov Dilmurod Raxmatullyevich CHOCHNING ANTIK VA ILK O'RTA ASRLARDAGI IBODAT ME'MORCHILIGI XUSUSIDA AYRIM MULOHAZALAR	83
12	Oxunjonova Shahodat Yusufjon qizi SAVDO MADANIYATINING TRANSFORMATSIYASI: AN'ANAVIY RASTALARDAN VIRTUAL BOZORLARGACHA (1996 - 2024 YILLAR)	93
13	Shamsiyeva Maxfuzaxon Xuja qizi XX ASR TARIXSHUNOSLIGIDA GENDER TENGLIK TAMOIYILINING ILMIY TALQINI	101

Israilov N. R.

«O‘zbekiston tarixi» kafedrası katta o‘qituvchisi., PhD

Farg‘ona davlat universiteti

nodirtemur90@gmail.com

AMIR TEMUR VA SULTON BOYAZID MUNOSABATLARI MARI ARUE VOLTER TALQINIDA

ANNOTATSIYA

Maqolada XVIII asrda yashagan fransuz ma’rifatparvari Mari Arue Volterning “Millatlarning ruhi va axloqi, moziyning Buyuk Karldan Lyudovik XIII gacha bo‘lgan asosiy tarix faktlar haqidagi insho” nomli asarida Amir Temur va Sulton Boyazid munosabatlari tadqiq etilgan. XIV asr oxiri – XV asr boshlarida Turon hamda Usmoniylar davlati hukmdorlari o‘rtasida yuzaga kelgan ziddiyatlar, manfaatlar to‘qnashuvi, diplom aloqalarning rivojlanib borish dinamikasi hamda “Anqara jangi” tafsilotlariga oid fransuz ma’rifatparvari tomonidan bildirilgan mulohazalar temuriylar davri manbalari asosida tahlil etilgan. Tadqiqotda qiyosiy tahlil va muammoviy-xronologik metodlaridan foydalangan. G‘arbiy Yevropada Amir Temur va Sulton Boyazid munosabatlari yuzasidan shakllangan salbiy qarashlarga Mari Arue Volter tomonidan bildirilgan fikrlar ham manbalar asosida tadqiq etilib, xato va kamchiliklar yuzasidan mulohaza yuritilgan.

Kalit so‘zlar: Amir Temur, Sulton Boyazid, Tahurtang, Movarounnahr, Usmoniylar sultonligi, Laonik Xalkondil, Nizomiddin Shomiy, Ahmad Ibn Arabshoh, Sharafiddin Ali Yazdiy, Lyudovik XV, “Anqara jangi” “Temir qafas haqidagi ertak”.

KIRISH

Amir Temur tarixi bilan Fransiyada ma’rifatparvar soha vakillari ham tadqiqot olib borganlar. Lyudovik XV (1710–1774) boshqaruv tizimidagi kamchiliklar, moliyaviy inqiroz, diniy sohadagi ziddiyatlar XVIII asrning ikkinchi yarmidan boshlab mamlakatda avj oldi. Mutlaq monarxiya tuzimida korrupsiyaning kuchayishi, fuqarolarga cherkov ta’sirini qayta ortishi, ma’rifatparlarni xalq himoyachisi sifatida kurashishga majbur etgan. Jamiyatda individual va diniy e’tiqod erkinligi ta’minlashi tarafdori bo‘lgan ma’rifatparvar Mari Arue Volter (1694–1778) hayoti davomida ham ilmiy hamda fantastik mavzularda tadqiqotlar olib bordi. Bir necha yillar mobaynida qirol tarixshunosi bo‘lgan olimning o‘z yurtidan quvg‘in bo‘lishiga cherkov hamda zodagonlar faoliyatining tadqiqotlarida jiddiy tanqid etilishi sabab bo‘ldi. Natijada Angliya, Germaniya hamda Shvetsariyada yashab, ijodini davom ettirgan Volter, ilmiy faoliyatidagi e’tiroflarga sazovor bo‘lgan “Millatlarning ruhi va axloqi, moziyning Buyuk Karldan Lyudovik XIII gacha bo‘lgan asosiy tarix faktlar haqidagi insho” nomli asarini chop etishga muvaffaq bo‘lgan [5]. Mazkur yirik tadqiqotning ikkinchi jild LXXXVIII bobi Amir Temur tarixiga bag‘ishlangan bo‘lib [6: 418-426], unda muallif Sohibqiron hayoti va davlatchilik faoliyatiga oid ayrim masalalarga ham

o‘z munosabatini bildirgan. Masalan, ayrim G‘arb yozuvchilari tomonidan Sulton Boyazid masalasida Amir Temur shavfqatsiz munosabatda bo‘lganligi kabi mulohazalarga qarshi chiqqan [6: 421]. Bunday ma‘lumotlar arab va fors manbalarida uchramasligi ta‘kidlagan Volter Amir Temur haqidagi nisbiy ma‘lumotlar turk yilnomalarida qayd etilganligini bildirgan [6:421].

TADQIQOTNING ASOSIY NATIJALARI

Muallif mazkur asarining 88-bobida Amir Temur va Sulton Boyazid munosabatlariga batafsil to‘xtalib o‘tgan. Volterning fikricha, ikki hukmdor o‘rtasidagi aloqalar Yunoniston imperatorining Amir Temurga murojaatidan so‘ng boshlangan [6: 420]. Amir Temurning “Besh yillik” yurishidagi g‘alabalaridan xabardor bo‘lgan greklar yetakchisi Usmoniylar sultoniga qarshi kurashish uchun madad so‘ragan [6: 420]. Shuningdek, vizantiyaliklar bilan bir vaqtda Sulton Boyazid tomonidan egallangan Kichik Osiyodagi beshta mahalliy hokimlar ham yordam so‘rashgan [6: 420]. Darhaqiqat, Amir Temur huzuriga g‘arbliklarning elchilari tashrif buyurganliklari to‘g‘risida temuriylar davri manbalarida ma‘lumotlar mavjud [2: 283; 3:231-232]. Volter tomonidan yuqorida nomlari keltirilmagan Kichik Osiyoning janubiy-g‘arbiy hamda markaziy qismidagi viloyatlarni XV asr boshida Sulton Boyazid zabt etganligi haqida muarrix Sharafiddin Ali Yazdiy ham o‘z asarida batafsil to‘xtalib o‘tgan [3: 232]. Shuningdek, Usmoniylar sultoni mazkur fathlaridan qanoatlanmay, Amir Temur himoyasida bo‘lgan Arzinjon hokimi Tahurtangdan o‘ziga tobe bo‘lishi talab qilingan maktub yuborgan [3: 232]. 1400-yil voqelari yuzasidan fransuz tarixchisi tomonidan bildirgan mulohaza yuzasidan shuni ta‘kidlash mumkinki, muallif Amir Temur va Sulton Boyazid o‘rtasidagi munosabatlarning dastlabki bosiqichi haqida manbalar asosida umumiy fikr bildirgan. So‘ngra, Volter ikki hukmdor o‘rtasidagi diplomatik munosabatlarning boshlanish davriga to‘xtalib o‘tib, quyidagi fikrlarni bildirgan: “U (Amir Temur – ta‘kid bizniki, N.I) Boyazidga elchilarni yuborishdan boshladi va undan Konstantinopol qamalidan voz kechishni va mulkdan mahrum bo‘lgan musulmon shahzodalariga adolat qilishni so‘raydi. Boyazid bu takliflarni g‘azab va nafrat bilan qabul qildi. Tamerlan unga qarshi urush e‘lon qiladi; uning oldiga yuradi” [6: 420]. Muallif Amir Temur va Sulton Boyazid o‘rtasida uch marotaba bo‘lib o‘tgan elchilar almashinuvi borasida ham umumiy tarzda munosabat bildirib, asosan, ikki hukmdor o‘rtasigi diplomatik missiyaning birinchi qismiga o‘z e‘tiborini qaratgan. Chunki, Amir Temur tomonidan Sulton Boyazidga yuborilgan dastlabki nomada Usmoniylar hukmdorining G‘arbiy Yevropa masalasida bandligidan xabardor ekanligi haqida so‘z yuritilib, undan Kichik Osiyoning sharqiy qismiga da‘vogarlikdan voz kechish talabi qo‘yilgan edi [2: 284-285; 3: 232-233]. Sulton Boyazidning Amir Temurga harbiy yurish hamda shaxsiy masalada qo‘pol tarzda matni keltirilgan maktub yuborgani ham aynan mazkur muhokamadan o‘rin olgan [1: 256-258].

Shuningdek, fransuz tarixchisi Amir Temur va Sulton Boyazid o‘rtasida bo‘lib o‘tgan “Anqara jangi” haqida ham so‘z yuritib, mazkur to‘qnashuv 1401-yilda sodir bo‘lganligi hamda jangda ikki tomondan to‘plar hamda olovli qurollardan foydalanganligini ta‘kidlagan [6: 420]. Volterning fikricha, Amir Temurning ushbu

jangdagi g'alabasiga Movarounnahr armiyasining tartibli harakati hamda to'plardan foydalanilganligi sabab bo'lgan [6: 420]. Garchi, muallif "Anqara jangi" sanasini qayd etishda xronologik xatoga yo'l qo'ygan bo'lsa-da, biroq Amir Temur tomonidan mazkur to'qnashuvga jalb etilgan artileriya haqida o'zida jobiy tushuncha shakllantira olgan. Ushbu jang masalasida Volter tomonidan "Artilleriya" mavzusiga murojaat etishiga muarrix Nizomiddin Shomiy ma'lumotlari asos bo'lgan. "Aslaha va sovutlar bilan, – deb yozadi Volter, – orosta qilingan tirandozlar va otashbozlar xartumi uchi bilan vahshiy yo'lbarsni halok qiluvchi va intiqom tishini dushman ko'krigiga sanchuvchi bir necha zanjir g'azabnoq fillar ustiga joylashib, qo'llarini uqu novak (otish)ga va naftandozlikka chog'lagan edilar" [2: 331].

"Anqari jangi"da Sulton Boyazid Movarounnahr xoni Mahmudxon tomonidan qo'lga olinib, Amir Temur huzuriga olib kelingan. Usmoniylar sultoniga Amir Temur tomonidan yuksak e'tibor ko'rsatilganligi temuriylar davri manbalarida yoritilgan [2: 334; 3: 261]. Lekin, ayrim G'arbiy Yevropa adabiyotlarida asirlikdagi Sulton Boyazidga nisbatan Amir Temur shafqatsizlarcha munosabatda bo'lganligi bayon etilgan. Mazkur jarayonni "Qafas haqidagi ertak va sultonlarning turmush qurishiga xalaqit beradigan sabab" nomli kichik sarlavha ostida yoritgan Volter ushbu masalani turk hamda fors-arab manblari kesimida tahlil etgan. Muallifning ta'kidlashicha, Amir Temur tarixini yozgan fors va arab mualliflari Sulton Boyazid temir qafasda saqlanganligi haqida so'z yuritmagan, aksincha unga yuqori hurmat bilan munosabatda bo'lganligini bayon etishgan [6: 421]. Turk yilnomalarida esa, Amir Temur Usmoniylar sultonini temir qafasga qamashni buyurganligi qayd etilgan. Volterning fikricha, ayrim turk tarixchilari Amir Temurni butun insoniyatga jirkanch shaxs sifatida gavdalantirishni maqsad etgan bo'lib, ushbu jarayonni yoritishda ular yunon tarixchilari asarlaridan ko'chirganliklari eng katta xatolaridan biri bo'lgan [6: 421]. Aftidan yuqorida Volter tomonidan nomi qayd etilmagan yunon tarixchisi Laonik Xalkondil bo'lib, u o'zining "Yunon imperiyasining qulashi" [4: 28] nomli asarida Sulton Boyazidni temir qafasda saqlanganligini qayd etgan. Shuningdek, muallif ayrim arab tarixchilari ham Amir Temurni Sulton Boyazid oilasining ayollariga nisbatan salbiy munosabatda bo'lganligiga to'xtalib o'tgan. "Arab mualliflarining ta'kidlashicha, – deb yozadi Volter, – ziyofat vaqtida Bajazetning yarim yalang'och xotini Tamerlanga ichimlik quyib berib hizmat qilgan; bu esa, Turk sultonlarining uylanmaslikkaa ahd qilganliklari to'g'risidagi mashhur afsonaning paydo bo'lishiga sabab bo'ldi. Bu uydirma biz ko'rib turganimizdek, Amurat II (1404–1453)ning Serviya despotining qiziga uylanishi va Mahmud II (1432–1481)ning mahalliy malikalardan biriga uylanishi bilan ziddir" [6: 421]. Yuqorida Volter tomonidan ta'kidlangan arab tarixchisi Ahmad Ibn Arabshoh bo'lib, muarrix o'zining "Ajoyib al-maqdur, fi tarixi Taymur" asarida Amir Temurning Sulton Boyaziddan qasd olganligi to'g'risidagi voqeani bayon etgan edi [1: 276]. Ammo, Usmoniy sultonlari hayoti yoritilgan adabiyotlarda ham ularning keyingi davrlarda turmush qurganliklari qayd etilgan [7]. Shu bois, fransuz ma'rifatpari Amir Temur va Sulton Boyazid o'rtasida sodir bo'lgan voqealarni noto'g'ri talqin etgan mualliflarning qarashlariga

ilmiy dalil keltirish orqali, mazkur masalaga manbalar asosida yondashish zarurligiga chaqirgan.

XULOSA

Xulosa sifatida shuni ta’kidlash mumkinki, Volter Amir Temur tomonidan Sulton Boyazid qafasda saqlanmay unga yuksak iltifot ko’rsatganliga yana bir misol keltirgan. Muallifning fikrcha, agar Amir Temur Usmoniylar sultoni va uning rafiqasiga nisbatan shafqatsiz munosabatda bo’lganda, Sulton Boyazidning o’g’illariga ham ana shunday yovuzlik qilishi mumkin edi [6: 422]. Aksincha, Amir Temur Sulaymon hamda Muso kabi Sulton Boyazidning o’g’illari bilan aloqa o’rnatib, ularga g’amxo’rlik qilishini ta’kidlagan [6: 422]. Ushbu jarayonning o’zi Amir Temurga nisbatan mazkur masalada barcha salbiy fikrlarni rad etishga yetarlidir. Darhaqiqat, muarrix Nizomiddin Shomiy [2: 342-343] Sulton Boyazidning o’g’li Sulaymonga Amir Temur do’stona munosabatda bo’lganligini bayon etgan bo’lsa, Sharafiddin Ali Yazdiy [3: 267-268; 270] esa, Musulmon, Ya’qub hamda Musa Chalabiylarga ana shunday iltifot ko’rsatilinganligini qayd etgan.

FOYDALANILGAN MANBA VA ADABIYOTLAR RO’YXATI

1. Ибн Арабшох. Ажойиб ал-макдур фи тарихи Таймур: Темур тарихида тақдир ажойиботлари. / Сўз боши, араб тилидан таржима ва изоҳларни У.Уватов тайёрлаган. К.И. – Тошкент: Меҳнат, 1991. – 328 б.
2. Низомиддин Шомий. Зафарнома / Форс тилидан ўгирувчи – Ю.Ҳакимжонов, таржимани қайта ишлаб нашрга тайёрловчи ва маъсул муҳаррир – А.Ўринбоев, изоҳлар ва луғатларни тузувчи – Ҳ.Кароматов (жуғрофий номлар изоҳи – О.Бўриевники), Ҳофизу Абруни «Зафарнома»га ёзган «Зайл»и(«Илова»)ни форсийдан ўгирувчи ва изоҳларини тузувчи – О.Бўриев. – Тошкент: Ўзбекистон, 1996. – 528 б.
3. Шарафиддин Али Йаздий. Зафарнома. /Сўз боши, табдил, изоҳлар ва кўрсаткичлар муаллифлари А.Ахмад ва Ҳ.Бобобеков. – Тошкент: Шарқ, 1997. – 384 б.
4. Chalcocondyles L. Historie de la decadence de l’empire Grec. – Roven:Chez Jean Berthelin, 1660. – 696 p.
5. M^R. de Voltaire. Essai sur les mœurs et l’esprit des nations et sur les principaux faits de l’histoire depuis Charlemagne jusqu’a Luis XIII. – Geneve, 1771. – T. I. – 553 p.
6. M^R. de Voltaire. Essai sur les mœurs et l’esprit des nations et sur les principaux faits de l’histoire depuis Charlemagne jusqu’a Luis XIII. – De l’imprimerie de la société littéraire – typographique, 1785. – T. II. – 563 p.
7. https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D1%80%D0%B0%D0%B4_II

Исраилов Н. Р.

PhD., старший преподаватель кафедры «История Узбекистана»
Ферганский государственный университет
nodirtemur90@gmail.com

ОТНОШЕНИЯ АМИРА ТЕМУРА И СУЛТАНА БАЯЗИДА В ИНТЕРПРЕТАЦИИ МАРИ АРУЭ ВОЛЬТЕРА

АННОТАЦИЯ

В статье исследуются отношения между Амиром Темуром и султаном Баязидом, описанные французским просветителем XVIII века Мари Аруэ Вольтером в его труде «О духе и нравах народов, или Опыт о главных исторических фактах от Карла Великого до Людовика XIII». На основе источников эпохи Тимуридов анализируются рассуждения французского мыслителя о противоречиях и столкновении интересов, возникших в конце XIV – начале XV веков между правителями Турана и Османского государства, динамика развития дипломатических отношений, а также подробности битвы при Анкаре. В исследовании применены методы сравнительного анализа и проблемно-хронологического подхода. Также на основе исторических источников рассматриваются взгляды Мари Аруэ Вольтера на негативные представления, сложившиеся в Западной Европе относительно отношений между Амиром Темуром и султаном Баязидом. Автор проводит анализ допущенных ошибок и недостатков, высказывая собственные критические замечания по данному вопросу.

Ключевые слова: Амир Темур, Султан Баязид, Тахуртанг, Мавераннахр, Османская империя, Лаоник Халкондил, Низам ад-Дин Шами, Ахмад ибн Арабшах, Шараф ад-Дин Али Йезди, Людовик XV, «Битва при Анкаре», «Легенда о железной клетке».

Israilov N. R.

PhD., senior lecturer at the department of «History of Uzbekistan»
Ферганский государственный университет
nodirtemur90@gmail.com

THE RELATIONS BETWEEN AMIR TEMUR AND SULTAN BAYAZID IN THE INTERPRETATION OF MARIE AROUET VOLTAIRE

ABSTRACT

The article examines the relationship between Amir Temur and Sultan Bayazid as described by the French Enlightenment thinker of the 18th century, Marie Arouet Voltaire, in his work “On the Spirit and Morals of Nations, or an Essay on the Principal Historical Facts from Charlemagne to Louis XIII”. Based on the sources of the

Timurid era, the study analyzes the French philosopher's reflections on the contradictions and clashes of interest that arose in the late 14th and early 15th centuries between the rulers of Turan and the Ottoman Empire, the dynamics of the development of diplomatic relations, and the details of the Battle of Ankara. The research employs the comparative and problem-chronological methods. In addition, Voltaire's views on the negative perceptions that had developed in Western Europe regarding the relations between Amir Temur and Sultan Bayazid are examined on the basis of historical sources. The author analyzes the errors and inaccuracies found in these interpretations and provides critical observations on the matter.

Key words: Amir Temur, Sultan Bayazid, Tahurtang, Transoxiana, Ottoman Empire, Laonic Chalkondyl, Nizam al-Din Shami, Ahmad ibn Arabshah, Sharaf al-Din Ali Yazdi, Louis XV, Battle of Ankara, The Tale of the Iron Cage.